

**Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет**

***Сутність та перспективи
впровадження
електронної демократії в Україні***

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Вінниця, 15 листопада 2016 р.)**

**Вінниця
ВНТУ
2017**

РОЗВИТОК ТА ПЕРЕВАГИ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто процес розвитку та основні переваги електронної демократії в Україні.

Ключові слова: демократія, електронна демократія, електронний уряд.

Abstract

Considered the process of development and the main benefits of e–democracy in Ukraine.

Keywords: democracy, e–democracy, e–government.

«Демократія – це форма державно–політичного устрою суспільства, яка ґрунтується на визнанні народу джерелом і носієм влади, на прагненні забезпечити справедливість, рівність, добробут усіх людей, що населяють певну державу» [1, с. 125].

Про електронну демократію в Україні почали говорити наприкінці дев'яностих років минулого століття.

Електронна демократія – це використання інформаційних технологій з метою посилення демократичних процесів в державі. Електронна демократія є фундаментом для участі громадськості у прийнятті державних рішень та здійсненні впливу на творення державної політики. Відповідальними за розвиток електронної демократії є передусім органи влади [2, с. 1].

Процес розвитку електронної демократії можна представити наступним чином:

I етап (2000–2001 рр.) мав підготовчий характер: визначалися найбільш загальні аспекти використання сучасних інформаційно–комп'ютерних технологій (ІКТ), формувалося необхідне підґрунтя для подальших дій держави в цьому напрямі.

II етап (2002–2003 рр.) безпосередньо пов'язаний із формуванням механізмів електронного уряду в Україні, що мало на меті підвищення ефективності та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, поліпшення поінформованості громадян щодо діяльності цих органів та активізації зворотного зв'язку між владою і суспільством за допомогою мережі Інтернет.

III етап розпочався у 2003 р. прийняттям постанови Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний уряд» (від 24 лютого 2003 р. № 208). Цілями пропонованих заходів щодо розвитку інформаційного суспільства визначалися надання громадянам та юридичним особам інформаційних та інших послуг шляхом використання електронної інформаційної системи «Електронний уряд», яка забезпечує інформаційну взаємодію органів виконавчої влади між собою і з громадянами, надає інформацію та інші послуги на основі сучасних інформаційних технологій.

Упродовж 2004–2009 рр. порядок взаємодії органів державної влади та громадян було доповнено ще кількома постановами Кабінету Міністрів, спрямованими на упорядкування взаємодії виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства. Спрямована на розроблення та впровадження ефективного механізму комунікації між органами виконавчої влади та інститутами громадянського суспільства і «Концепція сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства», схвалена Кабінетом Міністрів України 21 листопада 2007 р. У Концепції визначено мету, основні завдання та принципи взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, зміцнення демократії. У 2009 р. до Концепції було внесено зміни, які стосувалися передусім обов'язкового висвітлення у засобах масової інформації результатів своєї діяльності та їх громадське обговорення.

Початком IV етапу можна вважати 25 грудня 2013 р., коли розпорядженням Кабінету Міністрів України затверджено зміни до плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні (прийнятій 13 грудня 2010 р.). У розпорядженні, зокрема, передбачалося створити інтерактивну систему проведення оцінки електронної готовності України та ввести в експлуатацію Державну інформаційну систему електронних звернень громадян. Переваги застосування е–урядування – покращання механізмів публічного управління: налагодження активної

взаємодії між органами влади, владою і бізнесом, владою і громадянами за допомогою ІКТ. Принципово важливим досягненням електронного урядування є електронна демократія.

Електронна демократія – це якраз той інструмент, який оптимізує вищезгадані відносини між владою і громадянами в умовах електронного урядування. Саме феномен електронної демократії і дає змогу суб'єктам держави (уряду, органам місцевого самоврядування, бізнесу, громадянам) регулювати перелік, наповненість, способи отримання електронних послуг.

Електронна демократія – це не стільки і не скільки забезпечення доступу громадян до управління, а й контроль (насамперед у режимі он–лайн) над діями уряду. «Таким чином, електронна демократія – явище більш масштабне, ніж електронне урядування. Але передумови для її формування створює саме впровадження останнього, оскільки дає поштовх громадянам і компаніям для використання можливостей ІТ на державному рівні...» [3, с.10–12].

Серед переваг електронної демократії слід виділити наступні: істотне зниження витрат на здійснення демократичних процедур; зниження витрат на інтерактивні форми взаємодії з громадянами, що дозволяє органам державної влади більш повно враховувати думки різних соціальних груп при прийнятті рішень; залучення громадян до прийняття рішень на більш ранніх стадіях і в більш тісній формі; залучення суспільних груп громадян з обмеженими можливостями, яким складно забезпечувати свої громадські права за «традиційними» формами демократичної участі; зміцнення довіри громадян до держави за рахунок іміджевих функцій нових комунікаційних каналів, створення у громадян ілюзії участі в прийнятті рішень [3, с. 42–43].

Отже, можна зробити висновок, що, «електронна демократія», з одного боку, сприяє новому розвитку демократичних інститутів, з іншого боку – зустрічає складності, насамперед технічного характеру. Наприклад, Інтернет відкриває можливості нової організації виборів, у тому числі голосування з персональних комп'ютерів. Однак практика показує, що саме технічні труднощі ще не дозволяють широко використовувати нові технології. Аналіз ситуації в Україні показує, що поширення технологій, які полегшують включення громадян у політику, ще не призвели до помітного розвитку електронної демократії в українському суспільстві. Разом з тим це обов'язково відбудеться в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ващенко К. О. Політологія для вчителя [Текст] : навчальний посібник / К. О. Ващенко, В. О. Корнієнко. – Київ : Вид-во імені М. П. Драгоманова, 2011. – 406 с.
2. Архипська О. / Електронна демократія в Україні / О. Архипська // Національний центр електронного урядування. – Київ, 2014 р. – 5 с.
3. Грицяк Н. В. Електронна демократія : навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловйов ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : НАДУ, 2015 – 66 с.

Чумаченко Олена Валеріївна — студентка групи МОз–13, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: chumachenkolena@ukr.net

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** — доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно–політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Chumachenko Olena V. — student, Faculty of Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: chumachenkolena@ukr.net

Supervisor: **Korniyenko Valeriy O.** — Dr. Sc. (Eng.), Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia